

Bruxelles, 13 noiembrie 2025
(OR. en)

15410/25
ADD 2

CULT 128	EMPL 514
AUDIO 111	GENDER 200
CULT HERIT 25	DIGIT 240
EDUC 445	TOUR 23
JEUN 236	MI 907
COMPET 1161	ENV 1222
SAN 743	PROCIV 148
DISINFO 100	RECH 501
RELEX 1475	NDICI 10
FREMP 333	FIN 1352
AG 181	

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	13 noiembrie 2025
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene

Nr. doc. Csie:	COM(2025) 786 final
Subiect:	Proiect de declarație comună „Europa pentru cultură – cultura pentru Europa”

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2025) 786 final.

Anexă: COM(2025) 786 final

Bruxelles, 12.11.2025
COM(2025) 786 final

Proiect de declarație comună

„Europa pentru cultură – cultura pentru Europa”

Proiect de declarație comună

„Europa pentru cultură – cultura pentru Europa”

Preambul

Întrucât:

A. Europa este un continent cu o bogăție incomensurabilă de artă, cultură, creativitate și patrimoniu cultural. Diversitatea și dinamismul cultural al Europei, alimentate de excelența artiștilor și a profesioniștilor săi, sunt fundamentale pentru valorile și identitatea UE, promovând un sentiment european de apartenență și de identitate comună europeană și consolidând democrația.

B. Sectoarele și industriile culturale și creative sunt sectoare economice dinamice. Ele reprezintă o resursă strategică pentru competitivitatea și coeziunea Europei, generând creștere economică și efecte de propagare pozitive între sectoare și teritorii, creând locuri de muncă calificate și alimentând avantajul creativ și inovator al UE.

C. Cultura și patrimoniul cultural stau la baza valorilor fundamentale pe care se întemeiază UE – respectarea demnității umane, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și respectarea drepturilor omului (articolul 2 din TUE) – și reflectă mottoul „Unită în diversitate”. Obiectivul prioritar al UE în domeniul culturii este respectarea și promovarea bogatei sale diversități culturale și lingvistice; asigurarea că patrimoniul cultural al Europei este protejat și consolidat și încurajarea cooperării între statele membre (articolul 3 din TUE, articolul 167 din TFUE).

D. Cultura și patrimoniul cultural creează un spațiu pentru a imagina un scenariu dezirabil privind viitorul și sunt vitale pentru modul de viață european. Ele oferă o platformă pentru dialogul public, unesc comunitățile, îmbogățesc viețile, aduc coeziune în societățile noastre și reprezintă un vector important pentru acțiunea externă a UE. UE își poate mobiliza bunurile culturale pentru a consolida reziliența, a promova pacea și democrația și a inspira soluții inovatoare care să contribuie la dezvoltarea durabilă.

E. Cultura este o resursă strategică pentru ca UE să facă față realităților presante din prezent, cum ar fi tensiunile geopolitice și geoeconomice, încălzirea globală și degradarea mediului, inegalitățile sociale și economice, schimbările tehnologice rapide, schimbările demografice, precum și o criză în domeniul sănătății mintale. În același timp, sectoarele și industriile culturale și creative se confruntă cu propriile provocări, necesitând sprijin specific și acțiuni decisive.

F. Prezenta declarație prezintă o viziune strategică pe termen lung pentru a plasa cultura în centrul identității Europei, subliniind importanța culturii pentru indivizi, comunități și UE și consolidând drepturile și principiile culturale.

G. Recunoscând rolul de sprijin al UE în domeniul culturii, prezenta declarație afirmă angajamentele și responsabilitățile politice comune ale Parlamentului European, Consiliului Uniunii Europene și Comisiei Europene – în limitele competențelor lor și în deplină conformitate cu dreptul Uniunii – pe baza direcțiilor-cheie stabilite în Busola Comisiei pentru cultura Europei din 2025.

Declarație comună privind Europa pentru cultură – cultura pentru Europa

0. Ne propunem să promovăm și să poziționăm cultura atât ca resursă pentru unitatea, democrația, excelența și competitivitatea europeană, cât și ca beneficiar al acestora. Și, prin urmare, ne angajăm:

- să consolidăm rolul Uniunii Europene ca motor cultural mondial și ca centru dinamic de creativitate, în care toată lumea să poată crea și să se poată implica liber în cultură; un rol care susține drepturile culturale și capacitează cetățenii și profesioniștii din sectorul creativ;
- să asigurăm faptul că cultura rămâne o forță motrice a structurii socioeconomice și teritoriale a Europei, recunoscând valoarea intrinsecă, societală, civică și economică a culturii, precum și potențialul său transformator;
- să promovăm măsuri menite să capaciteze, să prospere, să inoveze și să concureze la nivel mondial;
- să recunoaștem rolul culturii ca bun public, care contribuie la reziliența și creșterea durabilă a UE.

În conformitate cu aceste angajamente și cu cele patru direcții principale ale Busolei pentru cultura Europei, declarăm că susținem următoarele principii pentru politicile culturale din Europa.

1. Libertatea de exprimare artistică și libertatea de a crea reprezintă fundamentul culturii și joacă un rol indispensabil în promovarea societăților democratice și în susținerea valorilor europene.

Ne angajăm:

- să protejăm libertatea de exprimare artistică și respectarea valorilor UE ca piatră de temelie a democrației și a drepturilor fundamentale în cadrul Uniunii Europene;
- să protejăm artiștii și profesioniștii din sectorul cultural împotriva cenzurii, a intimidării și a ingerințelor nejustificate;
- să protejăm independența instituțiilor culturale.

2. Diversitatea culturală și lingvistică reprezintă valori fundamentale pe care se întemeiază UE. Ne angajăm:

- să sprijinim, să celebrăm și să conservăm bogata diversitate culturală și lingvistică a Uniunii Europene și suveranitatea sa culturală;
- să promovăm deplina diversitate a conținutului cultural creat în Europa, în special online, și să valorificăm noile tehnologii pentru a asigura vizibilitatea și facilitarea descoperirii acestui conținut.

3. Accesul la cultură este un pilon fundamental al societăților democratice și favorabile incluziunii. Ne angajăm:

- să îmbunătățim accesul incluziv la cultură și la patrimoniul cultural, participarea la acestea, utilizarea lor și beneficiile pe care le aduc pentru toți, în special pentru generațiile mai tinere;
- să acordăm o atenție deosebită drepturilor culturale ale persoanelor cu handicap, ale grupurilor marginalizate și defavorizate și ale persoanelor care locuiesc în zone rurale, îndepărtate sau insuficient deservite – inclusiv în zone expuse riscului de depopulare sau care se confruntă cu provocări socioeconomice;
- să consolidăm și să îmbunătățim infrastructura culturală în întreaga Europă, acordând atenție remedierii disparităților socioeconomice și teritoriale.

4. Orice persoană are dreptul la condiții de muncă **echitabile, corecte, sănătoase și sigure**, inclusiv artiștii și profesioniștii din sectorul cultural care se află în centrul sectoarelor și industriilor noastre culturale și creative. Ne angajăm:

- să promovăm o remunerare echitabilă, o protecție socială adecvată și accesul la dezvoltarea competențelor pentru toți artiștii și profesioniștii din sectorul cultural, precum și să sprijinim drepturile lor de negociere colectivă și să promovăm securitatea și sănătatea lor în muncă, inclusiv sănătatea lor mintală;
- să promovăm egalitatea de gen în cultură și în patrimoniul cultural și să protejăm drepturile artiștilor și ale profesioniștilor din sectorul cultural cu handicap.

5. **Tinerii** sunt esențiali pentru modelarea viitorului Europei și a peisajului său cultural divers. Ne angajăm:

- să promovăm reprezentarea și participarea tinerilor la structurile de guvernare culturală pentru a le amplifica vocea în procesele decizionale care îi privesc;
- să sprijinim artiștii tineri și emergenți, recunoscând contribuția acestora la cultura și patrimoniul Europei.

6. Sinergia dintre **cultură, arte și educație** este fundamentală pentru dezvoltarea și prosperitatea viitoarelor societăți. Ne angajăm:

- să promovăm educația în domeniul artei pentru toți în educația formală, non-formală și informală, inclusiv învățarea pe tot parcursul vieții;
- să sprijinim abordarea STIAM (știință, tehnologie, inginerie, arte și matematică) și sinergiile interdisciplinare și transdisciplinare dintre cultură, arte, știință și tehnologie.

7. Implicarea culturală s-a dovedit a avea un impact pozitiv asupra **sănătății și bunăstării** persoanelor și a comunităților. Ne angajăm:

- să promovăm – prin intermediul politicilor noastre – efectele pozitive ale culturii și ale participării culturale asupra sănătății și bunăstării;
- să facem schimb de bune practici și de abordări inovatoare între sectoare.

8. Utilizarea, dezvoltarea și guvernarea sistemelor de **inteligentă artificială (IA)** ar trebui să promoveze creativitatea umană printr-o abordare echitabilă, centrată pe factorul uman și bazată pe drepturi. Aceste acțiuni ar trebui: să respecte drepturile culturale, accesibilitatea, incluziunea și diversitatea culturală; să dezvolte și să promoveze facilitarea descoperirii conținutului european, național și local; să stimuleze competitivitatea; să contracareze decalajele digitale și să promoveze incluziunea digitală. Ne angajăm:

- să promovăm creația umană și suveranitatea tehnologică culturală și lingvistică europeană și să abordăm riscurile etice legate de prejudecăți și omogenizare culturală;
- să protejăm drepturile de proprietate intelectuală, prin abordarea impactului IA asupra remunerării creatorilor, adoptând în același timp inovarea;
- să monitorizăm și să atenueăm impactul IA asupra locurilor de muncă, precum și să sprijinim sectoarele și industriile culturale și creative să se adapteze la schimbările tehnologice și să dobândească competențe digitale;
- să promovăm utilizarea IA ca instrument de sprijinire a profesioniștilor din sectoarele culturale și creative și să permitem sectoarelor și industriilor culturale și creative să valorifice oportunitățile oferite de aceste tehnologii.

9. **Patrimoniul cultural** face legătura între trecutul nostru și viitorul nostru. El este un simbol al unității în diversitate și o piatră de temelie a identității, democrației și rezilienței noastre. Ne angajăm:

- să protejăm, să salvărdăm și să promovăm bogatul patrimoniu natural și cultural al Europei – atât material, cât și imaterial – valorificând în același timp tehnologiile digitale pentru a promova conservarea, accesul și inovarea acestuia;
- să îmbunătățim gradul de conștientizare, cercetarea și consolidarea capacităților, precum și utilizarea și interoperabilitatea bazelor de date și a tehnologiilor digitale pentru a face față amenințării reprezentate de traficul de bunuri culturale și de alte infracțiuni conexe, promovând în același timp cooperarea internațională între toți profesioniștii relevanți, cum ar fi profesioniștii din domeniul patrimoniului, al asigurării respectării legii sau al vămilor;
- să promovăm schimburile intergeneraționale pentru a asigura transmiterea patrimoniului cultural și a cunoștințelor de la generațiile mai în vârstă la cele mai tinere.

10. Cultura și patrimoniul cultural promovează **dezvoltarea regională și teritorială, reziliența, coeziunea socială și convergența** între regiunile Europei. Ele trebuie, de asemenea, să fie protejate în perioade de criză, inclusiv împotriva riscurilor precum efectele schimbărilor climatice. Ne angajăm:

- să valorificăm potențialul culturii și al patrimoniului cultural, în sinergie cu alte domenii, pentru a spori atractivitatea tuturor teritoriilor și a aborda provocările teritoriale, inclusiv combaterea declinului demografic, în special în zonele periferice, rurale, îndepărtate și insuficient deservite, inclusiv în regiunile ultraperiferice ale UE;
- să promovăm turismul cultural durabil, care respectă patrimoniul cultural, peisajele și practicile comunității, și să contribuim la dezvoltarea regională și locală;
- să intensificăm cooperarea privind pregătirea pentru situații de criză și să integrăm cultura și patrimoniul cultural în planificarea în materie de securitate și de pregătire pentru situații de criză, gestionarea crizelor și a riscurilor, reconstrucția post-criză, redresarea și procesele de consolidare a păcii.

11. Cultura, inclusiv patrimoniul cultural, joacă un rol esențial în **tranziția către durabilitatea mediului**, deoarece modelează valorile, comportamentele și practicile care stau la baza dezvoltării responsabile din punct de vedere al mediului. Ne angajăm:

- să subliniem importanța culturii în răspunsul politic la provocările ecologice, prin promovarea arhitecturii, a designului, a salvărdării patrimoniului și a gestionării peisajelor care urmărește calitatea, inovarea, incluziunea și excelența, precum și prin încurajarea adoptării de instrumente practice de înverzire, permițând agenților culturali și de patrimoniu să conducă și să schimbe discursurile în procesul de cocreare cu comunitățile.

12. Pentru a realiza obiectivele ambițioase ale prezentei declarații și a valorifica pe deplin impactul transversal al culturii, este necesar să se promoveze cultura în politicile interne și externe ale UE, să se investească în sectoarele și industriile culturale și creative și să se monitorizeze progresele înregistrate. Ne angajăm:

- să sprijinim **finanțarea continuă și specifică** pentru sectoarele și industriile culturale și creative și să promovăm moduri inovatoare și alternative de finanțare la toate nivelurile de guvernare;
- să **integrăm** cultura în **strategiile, politicile și acțiunile relevante** și în instrumentele de finanțare corespunzătoare;
- să menținem un **dialog strâns cu părțile interesate relevante**;

- să promovăm prezenta declarație în relațiile **UE cu organizațiile internaționale și cu țările partenere** – în cadrul rolurilor și competențelor semnatarilor – și să ancorăm parteneriatele noastre în valorile reciprocității și angajamentului pe termen lung;
- să promovăm inițiative menite să îmbunătățească disponibilitatea unor date solide și comparabile privind cultura pentru a sprijini dezvoltarea unor politici culturale bazate pe date concrete;
- să examinăm progresele înregistrate în domeniile vizate de prezenta declarație.
